

AAN DE HAAL MET HET MORAAAL
(Wenn die Moral Beim Teufel Ist...)

Klucht in drie bedrijven

door
ANNA HAMANN

vertaling
ARIS BREMER

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
(Grimas Theatergrime verkoop)
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **AAN DE HAAL MET DE MORAAAL – WENN DIE MORAL BEIM TEUFEL IST...** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **ANNA HAMANN** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © Reinehr-Verlag, D-64367 Mühlthal

Copyright: © Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **9** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.**

PERSONEN:

FRITS LAPNAGEL - schoenmaker

SOFIE LAPNAGEL - zijn vrouw

BENJAMIN LAPNAGEL - hun beider zoon

MANFRED LAPNAGEL - zoon uit Frits' eerdere huwelijk

GERRARD SPITS - jeugdvriend van Frits

SUSANNE MUIS - voorechtelijke dochter van Sofie

KATRIEN MUIS - pleegmoeder van Susanne

TRUDE HOUTMEIER - buitenechtelijke dochter van Frits

MELANIE HOUTMEIER - moeder van Trude

Uit de tekst blijkt dat de kinderen rond de 20 jaar zijn. Het leeftijdsverschil met hun ouders is 20 tot 25 jaar. De kinderen, en daarmee ook hun ouders, kunnen ook ouder zijn. Kiest men daarvoor dan dient men bepaalde feiten, genoemd in de tekst, aan te passen.

DECOR:

Een schoenmakerswerkplaats met een zithoek. Links achter een plank met te repareren schoenen. Daarvoor een werktafel met drie krukken. Op de tafel allerlei gereedschap, schoenen en reparatiemateriaal. Midden achter is de ingang vanaf de straat, eventueel met een vestibule. Rechts van deze entree is een wandkast. Rechts is een deur naar de woonruimte. Hiernaast hangt een grote spiegel. Rechts staat op het podium een tafel met enkele stoelen. Men kan naast de entree een raam plaatsen. De verdere invulling van het toneelbeeld met afbeeldingen en voorwerpen betreffende het schoenmakersambacht is naar eigen keuze.

EERSTE BEDRIJF **Scène 1**

FRITS zit aan zijn werktafel, fluit of zingt een liedje. Op de maat hiervan hamert hij op een schoenzool. Even later komt SOFIE op van rechts.

SOFIE: Frits Lapnagel! *(met de handen in de heupen)* Waar in de vrede zit die luie zoon van jou nou weer? Meneer vond het zeker weer niet nodig zijn handen uit de mouwen te steken!

FRITS: Is hij ook niet een beetje jouw zoon?

SOFIE: Gelukkig niet! Ik heb het namelijk over Manfred, over die lekkere jongen van je eerste vrouw.

FRITS: Hé, hé! Geen kwaad woord over Manfred! Het is een lieve jongen.

SOFIE: Ja liever lui dan moe!

FRITS: En waar zit dan eigenlijk wel jòuw zoon, lieve Sofie? Zie jij die hier toevallig dan wel aan het werk?

SOFIE: Mijn zoon? Dat ligt dan toch wel even anders, Frits. Benjamin is ònze zoon!

FRITS: Ik ben daar ook gek geweest om die ook nog op de wereld te zetten.

SOFIE: En ik ben daar toen gek geweest om jou te trouwen, een man met een kind.

FRITS: En ik was knetter om jou te kiezen! Een vrouw die allang over de houdbaarheidsdatum heen was.

SOFIE: Klets geen onzin, zeg liever waar Manfred is.

FRITS: Aan het werk, denk ik.

SOFIE: Ik zie hier niemand werken.

FRITS: Er zijn twee soorten werk, liefje. Men werkt of men zorgt voor werk.

SOFIE: Je praatjes zijn net zo armzalig als je bankrekening. Frits, het water staat ons tot aan de lippen! *(maakt met gebaar duidelijk hoe hoog)*

FRITS: “Thans volgt een opgave van de waterstanden”

SOFIE: Ja, maak maar grappen. Jullie zullen alledrie er harder aan moeten trekken, er komt veel te weinig geld binnen. Ik weet niet meer wat ik op tafel moet zetten. En het is niet weinig wat drie volwassen mannen naar binnen weten te werken. Dus... als het meneer niet teveel gevraagd is: lap eens een paar schoenen meer!

FRITS: Makkelijker gezegd dan gedaan. Wie laat tegenwoordig nog zijn schoenen verzolen? De zaken gaan beroerd.

SOFIE: Hou nou maar op met dat gejammer. Je houdt wel mooi elke maand je hand op voor je 300 Euro zakgeld.

FRITS: Ja, daarvan moet ik wel elke maand er 250 aan alimen... aan algemene onkosten betalen.

SOFIE: Ik vraag me echt af waar jij dat allemaal aan besteedt. Je rookt niet, je drinkt niet en de vrouwen zien jou al helemaal niet zitten.

FRITS: O nee? Nou, ik neem best wel eens een slokje en bij de dames heb ik nog altijd best sjans.

SOFIE: Laat me niet lachen! Jij sjans bij de vrouwen! Jij?

FRITS: Ja, ik! En als je het weten wilt: nog maar een week geleden vroeg een meisje van een jaar of 18 of ik met haar naar bed wilde.

SOFIE: (*sarcastisch*) En? Waarom heb je dat niet gedaan?

FRITS: Wat?

SOFIE: Waarom ben je niet met haar naar bed gegaan?

FRITS: (*wat verlegen*) Ach... ik had geen slaap.

SOFIE: (*tikt op zijn hoofd*) Uit een leeg hoofd komen lege praatjes.

Scène 2

Het geluid van de deurbel. GERRARD op door de entree.

GERRARD: Een goede morgen!

SOFIE: (*hatelijk*) Denk je dat je alles gehad hebt...

FRITS: Zo, Gerrard Spits, wat voert jou hierheen?

SOFIE: Dat kan niet veel goeds zijn, maar ik moet jullie toch alleen laten... (*wil naar rechts gaan*)

FRITS: Voor de draad ermee, Gerrard.

GERRARD: (*aarzelend omdat Sofie er nog is*) Ach... voor die bepaalde toestand... je weet wel...

FRITS: Welke toestand?

SOFIE: (*in de deuropening*) Gooi het er maar uit, ik ben weg. (*rechts af*)

GERRARD: (*opgelucht*) Ik kom hier natuurlijk voor het geld, die 250 Euro die ik elke maand voor je overmaak.

FRITS: Maar het is nog lang niet de eerste van de maand!

GERRARD: Van de volgende maand, nee. Maar mag ik je er aan herinneren dat je over deze maand nog geen cent betaald hebt.

FRITS: Ik dacht dat ik zo langzamerhand wel eens genoeg betaald had! Het is nu al meer dan 20 jaar! Zolang betaal ik al alimentatie voor een kind dat ik notabene nog nooit gezien heb. Dat waren wel de duurste vijf minuten van mijn hele leven! En die vijf minuten waren zo gauw om dat ik ze niet eens meer herinner.

GERRARD: (*lachend*) Ja, dat krijg je als je zoiets plezierigs zo gauw afraffelt.

FRITS: Wat moest ik dan daar achter die feesttent? Ik was al niet zeker van mij zaak door al dat bier en dan nog het idee daarbij dat elk moment iemand voorbij kon komen...

GERRARD: (*met leedvermaak*) Ja, je vrouw bijvoorbeeld.

FRITS: Hou op!

GERRARD: Maar dat is allemaal niet mijn probleem. Ik heb jou beloofd deze Melanie Houtmeier genoegdoening te verschaffen en haar iedere maand 500 gulden, nu dan 250 euro, te sturen. Die 500 gulden, nu dan 250 euro, zou jij elke maand mij overhandigen... Jouw Greetje mocht immers nergens van weten!

FRITS: Inderdaad. Maar mijn Greetje leeft al 20 jaar niet meer.

GERRARD: Maar je huidige vrouw dan? Je wilt het toch voor haar ook nog geheim houden?

FRITS: Ik moet wel. Ik kan toch niet zomaar na 20 jaar zwijgen met nog een dochter op de proppen komen? Toen ik met haar trouwde,

ja, toen had ik haar de waarheid moeten vertellen. Per slot van rekening heeft ze Manfred ook geaccepteerd. Dat had ze vast en zeker met dat kleine meisje ook wel gedaan.

GERRARD: Alleen wilde Melanie dat kleine meisje helemaal niet kwijt, maar eiste wel betaling van de vader.

FRITS: Maar toch niet tot in alle eeuwigheid?! Die... die...

GERRARD: Trude!

FRITS: Die Trude is inmiddels toch ook al zo'n 20 jaar. Waarschijnlijk verdient die al meer dan ik. Stel je voor. Zo'n dochter zou er beter aan doen haar arme vader te ondersteunen.

GERRARD: Hou nou maar op met dat geklaag, geef me die 250 voor deze maand en tot de eerste van de volgende ben je van me af.

Scène 3

MANFRED vrolijk op van rechts.

MANFRED: Goedemorgen! Ah, kijk, bijzonder bezoek! Vaders ouwe trouwe jeugdvriend. *(tegen Frits)* Er is een brief voor moeder gekomen, ik leg hem hier op tafel. *(legt de brief op tafel, gaat dan op zijn werkkruk zitten)*

FRITS: *(neemt zijn werk ook weer op)* Goed dat je er bent. Moeder miste je al.

MANFRED: Dat zal wel weer. Als ik even niet aan het werk ben is dat een drama. Is haar lievelingetje Benjamin aan het lanterfant dan is er niks aan de hand.

FRITS: Zij heeft het hier nou eenmaal voor het zeggen, dus... om de lieve vrede wil... doe wat ze zegt.

GERRARD: Ahum...

FRITS: Ach, ben je daar nog, Gerrard? Waar wacht je op?

GERRARD: Hou me niet voor de gek, Frits. Of je hebt dat zaakje voor vanavond geregeld of anders... *(gaat geërgerd en met geheven hoofd door de entree achter af)*

MANFRED: Wat wil hij toch?

FRITS: 250 euro.

MANFRED: Zoveel? Waarvoor dan?

FRITS: Voor vijf minuten plezier.

MANFRED: Heb jij nog wel eens plezier dan?

FRITS: O, dat plezier heb ik allang gehad.

MANFRED: Tja, voor plezier moet je meestal betalen.

FRITS: Zal ik doen zo gauw moeder mij mijn zakgeld geeft.

Scène 4

SOFIE op van rechts met BENJAMIN. Zij schuift hem voor zich uit.

SOFIE: Zo, Benjamin, laat jij nou eens aan die twee zien wat werken is. *(ze leidt hem naar zijn werkplek, bindt hem zijn voorschoot voor, drukt hem op zijn kruk, geeft hem een schoen en gereedschap)* Iemand zal het voorbeeld moeten geven.

FRITS: O ja, Sofie...

SOFIE: *(naar rechts)* Sofie heeft nou even geen tijd.

FRITS: *(met gespeelde moed)* Als jij nou niet even goed naar mij luistert, krijg jij met mij te doen.

SOFIE: O ja? Ach, man, ik heb al zolang met je te doen.

FRITS: *(geërgerd)* Sofie!

SOFIE: Maar ik doe het er maar mee. En nou moet ik naar de keuken.

FRITS: Ik moet met je praten, grietverdikke! Ik heb voor vanavond die 250 euro nodig!

SOFIE: *(met open mond)* Wat heb je nodig?

FRITS: *(zachter)* 250 euro.

SOFIE: Nou breekt mijn klomp. Waarvoor heb jij nou 250 euro nodig?

MANFRED: Voor een pleziertje dat-ie al gehad heeft.

BEN: *(nieuwsgierig)* Wat?

FRITS: Hou je mond, snotaap!

SOFIE: Luister: punt één, ik heb geen 250 euro, punt twee, als ik ze had zou ik ze zeker niet aan jou geven en al helemaal niet voor een of ander twijfelachtig pleziertje! *(naar rechts, af)*

FRITS: *(achter haar aan)* Sofie, luister nou! Het wordt anders een ramp! *(rechts af)*

BEN: Wat heeft-ie toch?

MANFRED: Het heeft iets met die Gerrard Spits te maken, die kerel was hier net en het kwam er op neer dat-ie vader bedreigde.

BEN: Die Spits, die is toch niet te vertrouwen?

MANFRED: Het is een crimineel figuur.

BEN: Daar doet hij toch geen zaken mee.

MANFRED: Misschien alleen plezierige zaakjes...

BEN: Trouwens ik vind dat moeder vader wel als een vaatdoek behandelt. Dat is toch ook niet eerlijk.

MANFRED: Ze bedoelt het wel goed maar het komt altijd zo rottig haar mond uit. Mij behandelt ze toch ook als rotte vis Dan ben jij toch maar mooi haar lievelingetje, Ben.

BEN: En daar doe ik echt mijn best niet voor. Ik hou helemaal niet zo van die warme aandacht. Ik stik er bijna in.

MANFRED: Zolang wij het met elkaar kunnen vinden, kan ik er wel mee leven.

BEN: "Ons kan niets scheiden!" Dat hebben wij al gezworen toen we nog maar tien waren.

MANFRED: Hallo! Ik was toen al twaalf.

BEN: Ik weet het, grote broer. Ik weet ook nog hoe we in onze vingertoppen hadden gesneden om ons bloed te vermengen. Bloedbroeders wilden we zijn.

MANFRED: Dat waren we zonder dat ook geweest.

BEN: Hoezo?

MANFRED: Nou, denk na. We zijn toch halfbroers.

BEN: Zeker... alhoewel... soms denk ik wel eens...

MANFRED: Wat denk je wel eens?

BEN: Als ik erover nadenk hoe moeder zich soms gedraagt...

MANFRED: Ben je gek! Nou moet jij je niks in je hoofd halen. Trouwens, wij zijn familie en vrienden voor het leven. Wat er ook maar gebeurt!

Scène 5

FRITS: *(op van rechts, berustend)* Nou ja, met die vrouw is geen verstandig woord te wisselen.

MANFRED: Denk na, vader, zomaar 250 euro vragen is ook niet bijzonder slim.

FRITS: Maar ik heb het geld dringend nodig! (*ziet de brief op tafel*)
Wat is dat? (*pakt die op*)

MANFRED: Heb ik je net gezegd, een brief voor moeder.

FRITS: (*snuffelt eraan*) Die komt niet van een kerel.

BEN: Dat weet je maar nooit. (*hij giechelt*)

FRITS: (*leest de afzender*) Katrien Muis... Muis... Nooit van gehoord.
Wie heet er nou "Muis"? (*ruikt nog eens*) Dat luchtje herken ik wel.
Muizenkeutels, denk ik.

BEN: Je bent ook geen klein beetje nieuwsgierig, vader.

FRITS: (*licht geërgerd*) Natuurlijk ben ik nieuwsgierig wat ene Katrien Muis aan Sofie te schrijven heeft.

MANFRED: Als je dat zo graag wilt weten, moet je die brief openmaken.

FRITS: Dat doe je toch niet!

BEN: Het is zelfs strafbaar, post voor een ander openen. Schending van het briefgeheim, noemen ze dat.

FRITS: Dat is flauwekul, moeder en ik hebben geen geheimen voor elkaar.

MANFRED: Nou dan!

FRITS: (*rommelt voorzichtig aan de envelop*) Daar moet je stoom voor hebben...

BEN: En voor stoom moet je in de keuken wezen...

MANFRED: En in de keuken heb je met moeder van doen.

FRITS: Juist! (*hij klapt zijn zakmes open en snijdt de envelop open, haalt een brief tevoorschijn, gaat zitten en leest hardop*) "Beste Sofie! Alhoewel ik bij alles wat mij heilig was heb gezworen je niet lastig te vallen, moet ik nu die gelofte toch breken. Het kind wil beslist haar moeder leren kennen en vroeg zonder ophouden naar haar. Ik heb haar ten langen leste toch maar je adres gegeven..."
(*Manfred en Ben luisteren intens*) Wat voor kind? Wat voor moeder? En wat heeft Sofie daar mee te maken?

BEN: Lees toch verder!

FRITS: "...Susi gaat je opzoeken. Zij is nu 20 jaar en laat zich niet meer tegenhouden. Je zult de goede antwoorden op haar vragen wel vinden, daar ben ik zeker van. Vandaag nog gaat ze op reis..."
Hier breekt mijn klomp! Wat heeft Sofie met die Susi te maken? Of... (*tegen Manfred en Ben*) Jullie gaan maar eens een frisse neus halen, ik heb een hartig woordje met moeder te wisselen. (*Manfred en Ben leggen hun werk neer en vertrekken mopperend*)

BEN: We zijn toch geen kleine kinderen meer die je naar bed stuurt als het net spannend wordt.

FRITS: (*zelfbewust*) Jullie doen wat ik zeg! En je hoeft helemaal niet naar bed en een ommetje zal jullie niet schaden.

MANFRED: Als we maar wel doorbetaald worden! Ga je mee, Ben?
(*Manfred en Ben door entree achter af*)

Scène 6

FRITS: (*brult in de richting van de deur rechts*) Sofie!! Sofiiiiie!!!

SOFIE: (*snel op van rechts*) Harriekakkes man, wat brul je! Heb je weer 'ns op je duim geslagen?

FRITS: (*klopt ongeduldig op de brief*) Wat heeft dit te betekenen?

SOFIE: Waar heb je het over?

FRITS: Hierover! (*houdt haar de brief onder de neus; Sofie neemt de brief en leest*) Nou, wat zeg je hierop?

SOFIE: (*verlegen stotterend*) Laat me nou dit eerst 'ns uitlezen...

FRITS: (*trekt haar de brief uit handen*) Hier: "...moet ik nu die gelofte toch breken. Het kind wil beslist haar moeder leren kennen en vroeg zonder ophouden naar haar..." Ben jij misschien de moeder van dat ongelukskind?

SOFIE: Waar... waar heb je het over? Ik weet niet...

FRITS: En hier: "...ik heb haar ten langen leste je adres gegeven..." Wat heb jij hiermee te maken? Zeg op! Waarom stuurt die vrouw dat kind naar jou en niet naar haar moeder?

SOFIE: Omdat... omdat... omdat ik familie van dat meisje ben.

FRITS: Zo, familie? De... moeder misschien?

SOFIE: (*ziet een uitweg, krijgt moed*) Nee, een tante!

FRITS: (*verbaasd*) Een tante? Dat moet je me 'ns uitleggen.

SOFIE: Natuurlijk, prima... Als het me weer te binnenschiet... als ik tenminste nog kan herinneren hoe het ook alweer in elkaar stak met de familie...

FRITS: Doe nou niet alsof je het niet weet, er mankeert niks aan jouw geheugen.

SOFIE: Wacht, het zat zo: deze Susanne is de dochter van een nicht van mij.

FRITS: In dat geval ben jij dus niet haar tante!

SOFIE: Eh... dat klopt. Ik bedoel, ze is de dochter van een zeer goeie vriendin.

FRITS: Jij hebt helemaal geen vriendin.

SOFIE: Klopt. Ze is bij de geboorte van Susanne overleden.

FRITS: Jij fantaseert nu van alles bij elkaar!

SOFIE: Ik zweer bij alles wat mij heilig is...

FRITS: Hallo! Pas op! Geen meined, Sofie! De waarheid en niets dan de waarheid!

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto